

4. Трач Н. С. З історії української правничої термінології: 20–30-ті роки XX століття. URL: https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:gcQnSMi-kJ:www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Fil/2006 (дата звернення: 15.07.2022).
5. Головатий С., Зайцев Ю., Усенко І. Правнича термінологія і державотворчий процес. *Українське право*. 1995. № 1(2). С 88–94.
6. Словник юридичних термінів (російсько-український) укл.: Андерш Ф., Винник В., Красницька А., Полешко А., Юрчук О. Київ, 1994.
7. Сологуб Н. Словники 20 років і сучасна українська термінологія. *Українська термінологія і сучасність* : збірник наукових праць. Київ, 1998. С. 14–17.

ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Голопич І.М.

к. пед. н., доцент,
старший викладач кафедри українознавства факультету № 2
*Харківський національний університет
внутрішніх справ*

Професійне спілкування поліцейських полягає в комунікативній взаємодії між учасниками ділових відносин на засадах співробітництва й партнерських стосунках, яка спрямована на успішне й швидке виконання поставлених професійних завдань, водночас цей складний процес вимагає належного рівня комунікативної компетентності правоохоронців. Також ефективність ділової взаємодії правоохоронців та досягнення належного успіху в професійній комунікації залежить від багатьох об'єктивних і суб'єктивних факторів.

Професійне спілкування поліцейських урегульоване низкою нормативно-правових документів: Кодекс ООН щодо поведінки посадових осіб правоохоронних органів від 17 грудня 1979 р.

резолюція 34/169, Етичний кодекс працівника ОВС України від 05 жовтня 2000 р. № 7, Закон України «Про національну поліцію» від 02 липня 2015 р. № 580-VII, Присяга працівника Національної поліції України (ст. 64 Закону України «Про національну поліцію»), наказ МВС України «Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських» від 09 листопада 2016 р. № 1179, Закон України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції» 2018 р.

Особливістю специфіки діяльності працівників органів внутрішніх справ є їх спілкування як з колегами, так і з правопорушниками та злочинцями. З одного боку, така діяльність Національної поліції України регламентована правовими дисциплінарними нормами, закріпленими в Законі України «Про національну поліцію» (2015), Дисциплінарному статуті, присязі, наказах, інструктивних актах, з іншого боку, досвід показує, що тільки правових норм для регулювання поведінки співробітників поліції недостатньо. Оскільки існують індивідуальні прояви поведінки особистості, регуляторами якої виступають моральні норми, які порівняно з правовими, більш універсальні у своїх суспільних функціях. Щоб запобігти виникненню проблем у спілкуванні, професійна діяльність правоохоронця потребує високорозвинених фахових і моральних якостей, насамперед, почуття відповідальності, об'єктивності й неупередженості, пильності, чесності, справедливості, гуманності, високої культури спілкування. Від працівника поліції часто залежить доля людини, її рідних і близьких, що накладає на нього особливу відповідальність, додаткові обов'язки. Тому знання й дотримання правоохоронцями етичних норм у спілкуванні є не менш значущим, ніж дотримання процесуальних і кримінальних норм.

Здобути прихильність, визнання, авторитет у громадян поліція зможе лише високопрофесійною діяльністю, яка відповідатиме принципам моралі. Під час спілкування з громадянами або допиту підозрюваного правоохоронці повинні дотримуватися загальноприйнятих правил етикету, насамперед

ввічливої форми звертання, вміти висловити коректно зауваження, співчуття, володіти засобами стимулювання та корекції розмови.

У випадку порушення працівником поліції прав і законних інтересів громадянина передбачено публічне вибачення. Ця моральна дія має глибокий зміст. Вона дисциплінує, змушує критично оцінювати власну поведінку та застерігає від подібних вчинків.

Працівникам поліції, які проводять дізнання чи попереднє слідство, закон і моральні норми забороняють застосовувати насильство, погрози й інші незаконні прийоми. До них належать так звані навідні запитання, що суперечать вимогам неупередженого, об'єктивного слідства. Тому професійна й криміналістична література містить дозволені під час допиту види запитань із метою одержання достовірної інформації. Їх поділяють на такі, що нагадують, контрольні, уточнювальні, допоміжні тощо. Не рекомендується вдаватися до образливих навідних запитань, а також запитань-пасток. Менш категоричним є погляд на правомірність непрямих та умовних запитань.

Етика поведінки працівника поліції під час спілкування повинна будуватися на певних моральних принципах, серед яких головними є такі:

- основою ділового контакту мають бути інтереси справи, а не власні справи, інтереси та амбіції;
- порядність, тобто органічна неспроможність до безчесного вчинку або зухвалої поведінки;
- доброзичливість, тобто органічна потреба робити людям добро;
- повага гідності співрозмовника, що реалізується через такі моральні якості як: ввічливість, делікатність, тактовність, чемність, турботливість;
- коректність, тобто стриманість у словах та манерах, уникнення зайвих запитань, надмірної докучливості;

- висока самоорганізація й ефективне планування роботи та виконання її у відведений термін.

Вищезазначені якості, які мають бути притаманні працівникам поліції, здатні сформувані позитивний імідж правоохоронців як у громадян нашої країни, так і в іноземців.

Поліцейські є безпосередніми представниками державної влади, які постійно перебувають у центрі уваги, здійснюють інформаційний зв'язок із суспільством. Громадськість їх оцінює за багатьма критеріями, від морально-етичних норм поведінки до мовної компетенції, тож будь-які порушення цих норм одразу отримують негативну публічну реакцію. Суспільство вимагає від поліцейських освіченості, моральності, професійності й володіння мовною культурою.

Нехтування такими вимогами призводить до втрати іміджу та рівня довіри населення до працівників правоохоронних органів.

Мовна культура є характерною ознакою успішних правоохоронців, діяльність яких забезпечується контактністю, відкритістю, комунікативною спрямованістю. До того ж, практичні потреби ділової комунікації вимагають від працівників правоохоронних інституцій уміння вільно спілкуватися не тільки державною, а й іноземними мовами. Це зумовлено активізацією транснаціональної злочинності, інтенсифікацією співпраці української поліції та Інтерполом, активною участю працівників МВС України в миротворчих місіях ООН. Мова як засіб збереження й передання фахової інформації й активізації потенціалу суб'єктів взаємодії забезпечує повноцінне спілкування в професійному середовищі.

Комунікативна взаємодія поліцейського з громадянами має будуватися на взаємному, увічливому, інформативному веденні діалогу, що дає змогу зблизити позиції сторін. Наприклад, під час спілкування з порушниками дорожнього руху правоохоронець має виявляти толерантність, коректність, урівноваженість, чітко висловлювати власну позицію згідно із законом щодо вчиненого порушення, емоційно не реагувати на будь-які провокації та висловлювання з боку порушника. Варто

враховувати особливості спілкування з людьми з особливими потребами, виявляти уважність, доброзичливість, витримку, чітко будувати речення, дотримуватись правильної інтонації. Насамперед, це стосується спілкування з дітьми різного віку, під час якого поліцейський має викликати довіру до себе на взаємних інтересах, до того ж діяти обережно. Наприклад, після дорожньо-транспортної пригоди постраждалі й очевидці можуть перебувати в емоційному шоці, плакати, тремтіти, мати істеричні прояви. У такому разі поліцейський має діяти за обставинами – припинити паніку, надати людям психологічну підтримку, наблизити їх до конструктивної розмови. Під час зупинення правопорушника чи супроводження особи з девіантною поведінкою до органів поліції патрульний має подолати власне збудження, виявити силу волі, не боятися знизити рівень агресивності затриманого.

Отже, професійне спілкування поліцейських є багатофакторним процесом установа й здійснення контактів працівників Національної поліції з колегами, різними верствами населення, працівниками ЗМІ під час виконання функціонально-професійних обов'язків, обміну інформацією й побудови міжособистісної взаємодії на принципах партнерства. Тому працівники правоохоронних органів повинні надавати мові й стилю спілкування великого значення і прагнути розвивати високий рівень мовної культури.

PROFESSIONAL MOBILITY OF THE FUTURE POLICEMAN: THE IMPORTANCE OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Honcharuk O.

Candidate of Philological Science

Associate Professor

Kharkiv National University of Internal Affairs

Professional mobility as a quality of a higher education graduate and ways of its development are quite controversial. The social